

I. Bakalářská práce

Hana Beranová

Sociální tematika v českém konceptuálním umění 90. let 20. století

Vedoucí práce: Mgr. Marie Rakušanová, PhD.

Posudek vedoucího práce:

Napsat posudek na bakalářskou práci Hany Beranové je pro mě nesmírně obtížné a to i přesto, že jsem jako její vedoucí sledovala během posledního čtvrt roku díky konzultacím, rozhovorům a e-mailovým dopisům velmi zblízka její vznik. Právě výsledky této intenzivní komunikace mě ale nutí k vyjádření rozpaků nad neuspokojivým naplněním možností, které práce Hany Beranové nabízela. Výhrady, které se pokusím shrnout v tomto posudku, mnou byly formulovány během zmiňovaných konzultací a snad pro nedostatek času, nebo pro nedokonalé vykrystalizování koncepce práce, se autorce dle mého názoru nepodařilo se s nimi vyrovnat a kritizované prvky z práce zcela odstranit. Můj posudek však neopomene pozitiva, která práce přináší a kvůli kterým ji nelze, i přes ostré výtky, jednoznačně zavrhnout.

Na prvním místě je ve prospěch autorky třeba říci, že si zvolila téma, které začíná být pro celou řadu představitelů české umělecké scény nesmírně přitažlivé a aktuální. K problematice českého umění 90. let 20. století se v posledních měsících začíná vyjadřovat celá řada teoretiků i umělců a nesmírně zajímavé je, že v úvahách o něm se snaží najít odpověď na některé palčivé otázky spojené se současnou situací na české umělecké scéně. Za poslední dobu byla také několikrát vyjádřena domněnka, že právě síla přitažlivosti určitých strategií, které si české umění osvojilo v 90. letech, nedovoluje některým výrazným uměleckým osobnostem se od nich odpoutat, a proto jak teorie současného umění, tak umění samo v globálu stagnuje. Ať už se recentní úvahy o umění 90. let vůči nim kriticky vyhraňují, či ne, jisté je, že začíná být stále citelněji zřejmý fakt, že tato nedávná epocha českého umění, byť už je nazírána jako uzavřená, či dokonce překonaná, stále ještě není uspokojivě zpracovaná, není jí věnována žádná rozsáhlejší kritická úvaha, která by její výsledky syntetizovala. Tuto skutečnost ostatně Beranová zmiňuje na několika místech své práce jako hlavní důvod, proč se pro toto téma rozhodla.

Za důkaz Beranové dobrého „umělecko-historického instinktu“ považuji také to, že z velkého množství témat a problémů, ke kterým se umění 90. let vyjadřovalo, si vybrala právě sociální tematiku. Jen pár dnů po odevzdání Beranové práce byla v Galerii hlavního města Prahy otevřena výstava, která potvrdila Beranové tezi o významu sociálních a společenských reflexí v českém umění 90. let a současnosti. Výstavu Hrubý domácí produkt kurátoroval ostatně jeden z umělců, kterým Beranová svou práci věnovala, Kryštof Kintera, který výstavní koncept prezentoval jako „výběr z reakcí současného umění na konzumerismus, ekonomii a racionalitu.“

Zvolené téma tedy lze považovat za velmi vhodné a věřím, že pokud by bylo autorkou zpracováno systematictěji delší dobu, přineslo by výsledky přínosné pro zhodnocení situace na české scéně nejen v 90. letech, ale také dnes. Právě nedostatek času a překotnost, se kterou byla studentka nucena práci připravit, však zabránily dosažení podobných vynikajících výsledků.

Autorka v úvodu vhodně zdůvodňuje volbu tématu, ne úplně přesně však definuje cíle, ke kterým chce prostřednictvím jeho zpracování dospět. Tato rozpačitost se pak odráží v obsahu celé práce. Už úvod také napovídá, že autorka velmi zevšeobecňujícím a zkreslujícím způsobem pracuje s umělecko-historickými pojmy a kategoriemi, které nejenže uspokojivě nevysvětluje, ale mnohdy je klade do zcela nesmyslného kontextu. (V úvodu velmi povrchní srovnání situace v Čechách v 90. letech s „pop-artem“, v celém textu pak

označování „konceptualismu“ za „médium“, ztotožňování „konceptualismu“ jako uměleckohistorického fenoménu s „instalací“ apod. Autorka také definuje pojem „sociální umění“, o kterém hovoří v souvislosti s českým uměním 90. let 20. století, ale zcela opomíjí jeho historické souvislosti. V kapitole „Konceptualismus fenomén v českém umění 90. let“ pak jakýmsi „pseudoslovníkovým“ způsobem shromažďuje množství povrchních definic a frází, které významově nehierarchizuje, a kterými znejasňuje a zevšeobecňuje pojmy, se kterými v celé práci manipuluje, ale kterým zjevně správně nerozumí.)

V kapitole následující po úvodu, věnované situaci v českém uměleckém prostředí v 90. letech autorka zúročila velké množství informací, které získala díky osobním rozhovorům s výraznými osobnostmi, uměleckými i teoretickými, které byly důležitými aktéry tehdejšího dění. Právě tuto část práce považuji za nejprínosnější. Zatím nezkreslené vzpomínky na dobu nedávno minulou manželů Ševčíkových, Mileny Dopitové, Kryštofa Kintery a dalších, které autorka v práci zaznamenává, budou v budoucnu dost možná vyhledávaným materiálem. Hana Beranová se pokusila dění na umělecké scéně v 90. letech přiblížit také prostřednictvím zmapování dobových výstav a reflexí tehdejší situace v českém umění a jeho vztahu k umění západnímu. Bohužel i v této (dle mého názoru nejprínosnější) části bakalářské práce způsob podání veškerých shromážděných informací napovídá, že autorčina znalost dané problematiky je příliš povrchní nato, aby mohla zprostředkovat celistvý a nezkreslený obraz o situaci v českém uměleckém prostředí 90. let.

K tvorbě jednotlivých autorů, kterým se Beranová v práci věnuje, bylo shromážděno velké množství materiálů. Autorka je ovšem prezentuje v rámci kapitol, které nebyly vzájemně dostatečně propojeny soustavným sledováním vytyčeného tématu (sociální tematika v českém konceptuálním umění 90. let), a které působí spíše dojmem za sebou seřazených autorských medailonů. Kýžené propojení nashromážděných informací nenacházíme bohužel ani v závěru, ve kterém autorka neformuluje žádné syntetizované sdělení, které by důvod vzniku práce a způsob jejího zpracování osvětlilo.

Bakalářská práce Hany Beranové působí jako skica, na jejímž zdokonalení je ještě třeba intenzivně pracovat, aby vznikl odborně relevantní, celistvý, nezkreslený a nezevšeobecňující text k danému (nesmírně zajímavému) tématu. Autorka sama si je povrchnosti, ke které byla dohnána nedostatkem času vědoma a dosud shromážděný materiál hodlá i nadále rozšiřovat, důkladněji poznávat (i s širokým kontextem, který jej obklopuje) a v budoucnosti zhodnotit v méně povrchnější práci, která výsledky nepochybně velmi záslužného bádání zhodnotí smysluplněji.

Přes podstatné výhrady doporučuji práci k obhájení.

V...Praze.....dne...28. 5. 2007

.....
podpis vedoucího bakalářské práce